

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Навчально-науковий інститут Економіки та менеджменту
Факультет менеджменту та логістики
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств

ЗАТВЕРДЖУЮ
Т.в.о. ректора університету

« » 2016р.

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни
"Етика бізнесу"

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Спеціалізація: «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

Спеціалізація: «Менеджмент організацій і адміністрування
(за видами економічної діяльності)»

Курс – 1

Семестр – 1

Аудиторні заняття – 51

Екзамен – 1 семестр

Самостійна робота – 69

Усього (годин/кредитів ECTS) – 120/4,0

Індекс НБ-6-073/16-2.1.18

СМЯ НАУ НІ 11.02.03-01-2016

Система менеджменту якості.
Навчальна програма
навчальної дисципліни
"Етика бізнесу"

Шифр
документа

СМЯ НАУ
НП 11.02.03 – 01-2016

Стор. 2 із 8

Навчальну програму дисципліни «Етика бізнесу» розроблено на основі освітньо-професійної програми, навчального плану № НБ-6-073/16 підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр», спеціальності 073 «Менеджмент», спеціалізації «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» та спеціалізації «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)» та відповідних нормативних документів.

Навчальну програму розробила:

доцент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності підприємств _____ Н. Прищепа

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 073 «Менеджмент», спеціалізації «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» та спеціалізації «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)» – кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, протокол № __ від «__» _____ 2016 р.

Завідувач кафедри _____ В. Новак

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради ННІЕМ, протокол №__ від «__» _____ 2016 р.

Голова НМРР _____ О. Борисенко

УЗГОДЖЕНО
Декан ФМЛ

О.Ільєнко
«__» _____ 2016 р.

УЗГОДЖЕНО
Директор ННІЕМ

В. Матвєєв
«__» _____ 2016 р.

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма навчальної дисципліни «Етика бізнесу» розроблена на основі «Методичних вказівок до розроблення та оформлення навчальної та робочої навчальної програм дисциплін», введених в дію розпорядженням від 16.06.2015р. №37/роз .

Метою викладання дисципліни є формування у студентів сучасного мислення та спеціальних знань у галузі менеджменту підприємницької діяльності в цілому та етики бізнесу зокрема, розкриття сучасних наукових концепцій, понять, методів та технологій підвищення ефективності управління бізнесом завдяки правильному використанню менеджерами різних рівнів філософських та етичних принципів ведення бізнесу та створення цілісної системи соціально-психологічного управління бізнес-процесами конкретного підприємства.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення термінологічної бази з етики та філософії бізнесу;
 - обґрунтування ролі бізнесменів та менеджерів в системі менеджменту підприємницької діяльності;
 - вивчення принципів соціальної відповідальності бізнесу;
 - формування вмінь щодо планування та організації коректних ділових стосунків між підприємцями зокрема та між бізнесом і суспільством в цілому;
 - обґрунтування вибору форм і методів морального впливу на контрагентів, конкурентів та на підлеглих;
 - вивчення форм психологічного контролювання та регулювання бізнесової діяльності;
 - формування кодексу етичної діяльності бізнесмена.
- У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- категорії етики бізнесу та філософії підприємницької діяльності;
- природу відповідальності бізнесменів;
- методи формування та функціонування механізмів адміністрування у процесі управління підприємницькими структурами;
- сукупність функцій і методів адміністрування, що зумовлюють відповідні управлінські взаємовідносини в органах управління організацій різних форм власності і різних сфер підприємництва та між ними і суспільством.

Вміти:

- організувати систему налагодження ділових комунікацій в організації та з контрагентами і конкурентами та суспільством у цілому;
- розробляти нетрадиційні підходи до встановлення зв'язків з бізнес-середовищем;
- мотивувати становлення коректних взаємостосунків з партнерами по бізнесу, конкурентами та органами центральної виконавчої влади та місцевого самоврядування;
- розробляти системи стимулювання взаємовідносин з місцевим співтовариством.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів, а саме:

-навчального модуля №1 "**Філософія, психологія та етика підприємництва**"

-навчального модуля №2 "**Управлінська етика як психологія сучасного бізнесу**", кожен з яких є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Навчальна дисципліна «Етика бізнесу» базується на знаннях таких дисциплінах, як: «Психологія», «Вступ до спеціальності» та є базою для вивчення таких дисциплін, як: «Основи наукових досліджень», «Риторика».

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Модуль №1 «Філософія, психологія та етика підприємництва».

Тема 2.1.1. Етика бізнесу: предмет і специфіка.

Предмет етики бізнесу, її значення та основні поняття.

Етика бізнесу як галузь економічного і філософського знання. Взаємозв'язки етики з іншими науками. Методологічні принципи етики. Джерела і способи добування етикою бізнесу емпіричного матеріалу. Мова етики бізнесу і її співвідношення з мовою моралі. Сутність основних категорій етики бізнесу. Добро і зло. Справедливість. Совість (сумління). Гідність і честь. Ідеал (моральний). Смысл (сене) життя. Щастя. Піклування. Слово бізнесмена. Відповідальність.

Тема 2.1.2. Основні концепції етики бізнесу.

Поняття та терміни концепцій етики бізнесу. Зародження та історичний розвиток концепцій етики бізнесу. Концепція філософії життя. Філософські напрямки в Німеччині та Франції 19 сторіччя. Класичний раціоналізм. Волонтаризм. Етика прагматизму: історія та концепція.

Тема 2.1.3. Етика бізнесу новітнього часу.

Етика екзистенціалізму. Етика неопозитивізму. Етика психоаналізу. Метаетика.

Національні особливості етики ділового поведіння. Особливості ділової етики і етикету в західноєвропейських країнах. Особливості ділового поведіння в США, Канаді і Австралії. Особливості ділової етики в інших країнах.

Тема 2.1.4. Поєднання етики і теорії бізнесу.

Глобалізація і зростання зацікавлення світу в американській етиці підприємництва. Протестантська (пуританська) етика. Теорії моделей підприємства і бізнесу. Управлінська етика. Етика бізнесу. Етика менеджменту. Стан сучасної етики бізнесу в Україні.

Тема 2.1.5. Теорії моделей підприємництва.

Взаємні стосунки підприємства та органів влади. Історія економічної етики. Моральні виміри діяльності бізнесменів. Принцип недоторканості приватної власності. Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва. Форми економічної свободи.

Неокласична модель В. М. Гальперіна (1994 р.). Інституціональна концепція Коуза (1993 р.). Еволюційна модель Нельсона і Вінтера (1982 р.) та Макарова (1997 р.). Підприємницька модель Хозріха і Петера (1989 р.). Агентська модель Дженсена і Меклінга (1976). Інтеграційна теорія Клейнера (1997 р.). Теорія виживання підприємств Айкса і Рітермана (1994 р.).

2.2. Модуль №2 «Управлінська етика як психологія сучасного бізнесу».

Тема 2.2.1. Етичні погляди на бізнес і підприємництво.

П'ять етапів становлення етичних поглядів на виробництво і бізнес у ХХ ст.: 1). традиційний капіталістичний (меценатство і піклування, максимізація прибутку) до 1917 р., 2). пряме державне регулювання (направлення примусових податків на фінансування соціальних програм, 3). планова соціалістична відповідальність, 4). пострадянський «дикий український капіталізм» (пріоритет отримання короткотермінової вигоди будь-яким шляхом; прийняття програм соціальної відповідальності для прикриття незаконних операцій або для реклами), 5). Локальне піклування (з 2000 р.).

Новітні етичні погляди на бізнес і підприємництво.

Тема 2.2.2. Етичні принципи і норми підприємців.

Етико-економічна концепція Г. Форда. Етичні принципи і норми ділових людей. Моральні виміри діяльності менеджерів.

«Новий курс» Ф. Рузвельта. Забезпечення зайнятості, охорони здоров'я, усунення дискримінації, охорона довкілля. «Принципи ведення бізнесу» Комітету з етики бізнесу при Торговій палаті США (1924 р.). Сучасні принципи корпоративної етики. Концепція суспільного маркетингу Ф. Котлера (1992 р.). Дев'ять принципів ведення бізнесу американської корпорації «ІВМ».

Форми забезпечення договірних стосунків у бізнес-процесах.

Культура підприємницької діяльності.

Тема 2.2.3. Соціологія і етика підприємництва.

Релятивізм. Теорія природного права. Теорія універсальності. Релятивізм як філософсько-етичне вчення.

Утилітаризм як ідеалістичне філософсько-етичне вчення, в основі якого лежить оцінювання речей, предметів, процесів, явищ з точки зору їх корисності, можливості їх використання для досягнення цілей і задоволення потреб (Велика Британія ХІХ ст.).

Етична і політична теорія Бентама (доповнена Дж. Стюартом Міллем). Корисність як основний критерій справедливості і моральності.

Тема 2.2.4. Соціальна відповідальність у бізнесі.

Соціальна відповідальність. Феномен відповідальності менеджера. Етика й соціальна відповідальність менеджменту. Благодійність та імідж компаній.

Три підходи до проблеми соціальної відповідальності і етики управлінських рішень: традиційний, етичний, традиційно-етичний. Психологія відповідальності.

Сприйняття суспільством ділової етики і соціальної відповідальності. Три етапи сприйняття: максимізація доходів, піклувальне управління, соціальне управління.

Сутність соціальної відповідальності бізнесу. Аксіологічні детермінанти соціальної відповідальності бізнесу. Напрями підвищення соціальної відповідальності бізнесу на місцевому рівні.

Тема 2.2.5. Корпоративна етика.

Корпоративна відповідальність. Плюси і мінуси широкої соціальної відповідальності. П'ять рівнів соціальної і моральної відповідальності компаній: економічна, правова, етична, соціальна, екологічна.

Стан, завдання та перешкоди посилення соціальної відповідальності бізнесу в Україні.

Соціальна відповідальність бізнесу та Глобальний Договір.

Вищі цілі цивілізації за Дж. Гелбрейтом (США). П'ять основних цілей сучасної корпорації Ч. Тавела (Швейцарія).

Тема 2.2.6. Проблеми мікроетики та макроетики.

Управлінська етика як психологія бізнесу. Заходи щодо підвищення етичності співробітників. Розробка етичних нормативів, створення комітетів з етики, проведення соціальних ревізій, особистий приклад керівника.

Психологічний підхід при виборі керівником мотиваційних засобів залучення працівників до високопродуктивної праці. Раціональне поєднання заохочень і стягнень.

Моральні зобов'язання працівників. Функції морального авторитету: профетична, верифікаційна, легітимізаційна, інституціональна, прогностична, нормативна, табу.

Етика і етикет: єдність і розбіжності. Діловий етикет і його основні принципи та засади. Етика поведінки: делікатність, тактовність, точність, обов'язковість, ретельність. Проблеми спілкування. Як співпрацювати з некомпетентним начальником.

Етика бізнесу і мораль людини. Мораль як форма суспільної і особистісної свідомості. Природа, сутність, особливості і структура моралі. Походження моралі.

Моральна вимога. Моральний вибір. Моральні чесноти і вади. Функції моралі. Вселюдські моральні вимоги як діалектична єдність загального, одиничного і особливого. Класифікація різновидів моральних відносин. Психологія підприємницького ризику.

Соціологія і етика підприємництва. Соціальна стратегія. Вибір соціальної стратегії. Стунінь патерналізму керівництва на підприємстві.

Етика бізнесу і етичні норми православного християнства. Етичний аспект взаємодії людини з довкіллям.

Тема 2.2.7. Етичний кодекс сучасного підприємця.

Кодекси етики ділових відносин. Принципи етики бізнесу США, Японії та розвинутих країн Європи. Глобальний договір ООН.

Розвиток принципів етики бізнесу в Україні. Етичні кодекси, їх значення для формування етичної поведінки в організації.

Морально-етичний кодекс цивілізованого підприємця.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

3.1. Основні рекомендовані джерела

3.1.1. Вебер Макс Протестантська етика і дух капіталізму: пер. з нім. О. Погорілого / Макс Вебер. – К. : Основи, 1994. – 261 с.

3.1.2. Ботавина Р.Н. Этика деловых отношений./Р.Н.Ботавина — М.: Финансы и статистика, 2001. —184 с.

3.1.3. Єлізарова І. А. Стиль ділового успіху. Навчальний посібник /І.А.Єлізарова-К.: Кондор, 2007 - 160с.

3.1.4. Котлер Філіп, Лі Ненсі. Корпоративна соціальна відповідальність./Філіп Котлер, Лі Ненсі — К.: Агенція «Стандарт»,2005. – 560с.

3.1.5. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин. Навчальний посібник /Ю.І.Палеха - К.: Кондор, 2009 - 356с.

3.1.6. Петрунин Ю. Ю. Этика бизнеса / Ю. Ю. Петрунин. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Дело, 2004. – 284 с.

3.1.7. Гах Й. М. Етика ділового спілкування: навч. посібник / Й. М. Гах. – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 160 с.

3.1.8. Герасимчук А. А. Етика та етикет / А. А. Герасимчук., О. І. Тимошенко. – К.: ЄУ. – 2006. – 350 с.

3.1.9. Статінова Н. П. Етика бізнесу: навч. посібник / Н. П. Статінова, С. Г. Радченко. – К.: КНТЕУ, 2001. – 280 с.

3.2. Додаткові рекомендовані джерела

3.2.1. Кричевский Н. А., Гончаров С. Ф. Корпоративная социальная ответственность.2-е изд./Н.А.Кричевский, С.Ф.Гончаров — М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К⁰», 2008. — 216 с.

3.2.2. Скібіцька Л. І. Лідерство та стиль роботи менеджера. Навч. посібник./Л.І.Скібіцька – К.: ЦУЛ, 2009. — 192 с.

3.2.3. Скібіцька Л. І. Організація праці менеджера. Навч. посіб./Л.І.Скібіцька–К.: ЦУЛ, 2010.—360 с.

3.2.4. Чайка Г. Л. Культура ділового спілкування менеджера: Навч. посібник / Г. Л. Чайка. – К.: Знання, 2005. – 442 с.

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				